Ч. 29. Чернівці, середа дня 31. січня (12. лютого) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

ВИХОДИТЬ:
щодня кромі неділь і руских сьвят.
Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

Буковиньский краєвий сойм.

(9. засїданє з дня 10-го лютого 1896 р.)

Адміністрацийна комісия здавала справу в дїяльности видїлу краєвого що-до завідуваня фондів і в громадских справах. Справозданя принято до відомости і ухвалено краєвому секретареви др. Евгенови Симиґиновичови запомогу в сумі 800 зр. Так само принято без дискусиї до відомости справозданє тої-ж комісиї про загальну дїяльність видїлу краєвого.

Слїдувало справозданє адміністрацийної комісиї про предложенє видїлу краєвого, котрим предкладає ся статут і інструкцию для рільничих краєвих вандрівних учителїв. В справозданю каже ся, що тепер є 5 народних учителїв, котрим повірено відчити і науки для рільників буковиньских. Предложені лише два сталі вандрівні учителї, однак се число не вистарчить, тим меньше, що відчити зможуть відбувати ся лише в зимі, аби лїтом не відтягати людий від роботи. За те предложує більшість комісиї системизованє двох інсп. худоби, котрих можна би евентуально уживати також для удїлюваня наук рільничих. — Іменем меньшости адміністрацийної комісиї обороняв пос. др. Смаль-Стоцкий предложенє видїлу краєвого і обставав за тим, щоби таки оснувати два місця сталих вандрівних учителїв. В довшій промові мотивував бесїдник се вотум меньшости і доказував хосенну для краю дїяльність вандрівних учителїв. Бесїдник вказав на се, що соймова більшість дала минувшої сесиї видїлови краєвому наказ, виробити той статут і інструкцию для вандрівних учителїв, а тепер знов закидає ту роботу, бо се їй так подобає ся, бо така їх зібрала охота. Що-до коштів, то не стійний є арґумент більшости комісиї, що мов то гроший нема, бо коли є гроші на інспекторів для худоби, то знайде ся також гріш для вандрівних учителїв.

Над сею справою вивязала ся широка дискусия. Пос. др. Зотта заявив, що не має понятя, яку задачу мали би ті вандрівні учителї. Опісля пос. Пігуляк в гарній промові радив соймови взяти ся передовсїм до піднесеня дуже примітивної працї рільничої, бо инакше зовсїм не потрібно навіть інспекторів худоби. Що-ж рільникови з гарної худоби, коли він не може їй дати добірної трави чи иньшої паші. А що мали би ті інспектори наглядати? теперішну нужденну худобу? Або схоче сойм зробити щось, щоби рільництво піднесло ся, або оно буде так виглядати, що системазують ся місця інспекторів худоби лише на те, аби хтось мав певний хлїб в руках. (Пос. др. Стоцкий: Се найправдоподібнїйше!). Пос. бар. Мустаца і др. Вольчиньский боронили внесенє комісиї; они тої гадки, що інспектори худоби будуть мати нагляд над худобою, щоби она плекала ся гарно. А вандрівні учителї не мають тепер жадної цїли, на тепер они до нїчого не придадуть ся, хиба колись пізнїйше. Пос. Пігуляк вказує на суперечність висказів пос. бар. Мустаци, котрий сам яко член видїлу вихвалював вандрівних учителїв і виробив сам статут, а тепер в соймі каже, що ті вандрівні учителї на нїчо не здадуть ся! *(Веселість.)*

Ще раз забрав голос пос. др. Стоцкий і виказав нестійність арґументів більшости соймової, вкінци навіть заявив, що їй розходить ся очивидно о синекуру для свого чоловіка. Однак при голосованю принято більшостю голосів предложенє адміністрацийної комісиї

З черги слїдувало справозданє адміністрацийної комісиї про внесенє пос. Тиміньского в справі примусового заведеня науки краєвих мов у всїх державних середних школах. Комісия поставила два внесеня: 1) Взиває ся правительство, щоби змінило плян науки у буковиньских ґімназиях і учительскім семинари так, аби кождий ученик мусїв попри викладову мову вчити ся ще одної краєвої мови; 2) що-до гр. пр. реальної школи має видїл краєвий порозуміти ся з правительством. — В дискусиї забрав слово краєвий президент ґр. Ґоес: „Я вже при мотивованю сего внесеня мав нагоду замітити, що буковиньска краєва рада шкільна сею справою занимала ся вже з власної ініциятиви. Се має такий наслїдок, що переговори, які предкладає адміністрацийна комісия для зміни плянів науки, дїйстне вже ведуть ся і о скілько ходить о ґімназиї і учительску семинарию, вже предложені вис. міністерству шкільництва внесеня. Отже що-до заведеня обовязкової науки волоскої і рускої мови на ґімназиях і учительскій семинариї на Буковинї, то акция краєвої ради шкільної буде самостійна, а що-до науки при реальній школї то она для здїйстненя відповідного предложеня порозуміє ся з буковиньским видїлом краєвим. Коли я тут ще раз підношу самостійну акцию краєвої ради шкільної, то дїє ся се не тому, щоби заявити ся против внесеної резолюциї, але аби застерегти краєвій радї шкільній заслугу, що она сама з власної ініциятиви взяла ся за сю справу. Через пізнїйшу таку саму акцию вис. сойму ся справа певно буде лише піддержана.“ *(Славно!)* — При голосованю принято резолюцию одноголосно.

Слїдувало справозданє адміністрацийної комісиї з внесеня пос. Тиміньского що-до заснованя гончарскої школи з рускою викладовою мовою у вижницкім повітї. Внесенє комісиї з зазивом до правительства, щоби таку школу заснувало у відповіднім місци вижницкого повіту, принято без дискусиї.

Та сама комісия здавала справу з внесеня пос. Вольчиньского о заснованє волоских паралельок при черновецкій висшій ґімназиї як найскорше, коли можливо вже з 1896/97 р. Комісия внесла завізвати до того правительство. — В дискусиї над сею справою забрав перший голос краєвий президент ґр. Ґоес

7

КЛОПОТИ САВЧИХИ.

Оповіданє з маломіского житя.

Написав
ОСИП МАКОВЕЙ.

(Дальше.)

Нагадала собі Савчиха, що чоловік мав Зіркатого різати і захмарена вернула до хати. Приходить, а Зіркатий уже висить в сїнех, причіплений за задні ноги до дручка, висить бідолаха неживий, а такий довгий, що хоч як єго високо підтягнули, а він рилом трохи землї не досягав. Висить і не рушить ся і вже тепер єму хоч яблоко, хоч бурак, хоч не знати що давай та по щетинї гладь, не рушить ся, нещасний, бо Савка єму немилосерно смерть зробив, так як соткам иньших товаришів Зіркатого. Як би був Зіркатий знав, що єго така смерть чекає, був би утїк в лїси та дебри, там з диками корінцї їв, а не лакомив ся на ласощі у Савки. Та ба! як би знати наперід свою долю...

Згинув Зіркатий тихо, без крику і без войку. Витягли єго, трохи не винесли з хлїва, перевернули, він засапав ся, думав, що єго хотять шкробати по щетинї, аж тут... Ну, що тут богато й говорити? Згинув Зіркатий від ножа, бо така доля всего єго роду. Не мав, бідний, і часу і сили крикнути. Та вже — правду сказавши — і не дуже жаль було єму гинути, бо й житє ставало єму немиле. Лежи тай лежи; з'їв би се, — не смакує, з'їв би то — також нї, щож таке житє й варте?

— А ти де була? — питає ся Савка в жінки, розпорюючи Зіркатого від задних ніг до передних.

— А тобі що до того? — відворкнула жінка і увійшла в хату.

— Та менї нїчо до тебе — каже Савка — але аби я сам воду наставляв на веприка та пильнував всего, то таки ще не бувало. Вечір надходить, а она кудись волочить ся.

Перемовляли ся так з хвилю з хати в сїни і з сїний в хату, поки Савчиха дверий не замкнула, бо зимно йшло. Порає ся Савка з кухаркою при Зіркатім, а Савчиха щось коло дїтий нишпорить, нїяка робота не бере ся єї. Все їй Михась на мисли; і жаль їй хлопця і лиха на него, така лиха, що будь він ту, вибила би єго, як несвого.

І чи она в таку лиху годину помислила, чи що таке, дивить ся, аж ту мама єї, Чупска, веде Михася до дому. Веде єго, тягне за руку в хату, що лиш хотїла щось сказати, а Савчиха як не вхопить патика а потім Михася, вибила єго, вибила, аж люди на улици приставали, такий крик звів Михась в хатї. Так била Савчиха, що не хотячи, аж маму і чоловіка свого, котрі прибігли боронити, по руках ударила, а сина з рук не випустила. І щоби притім яке слово сказала нї! не промовила нїчого, тілько відтрутила одурілого хлопця від себе, а сама вийшла з хати, пішла в кухню по другім боцї сїний, сїла на лавку і задумала ся.

— А ти звідки ту взяв ся? — питає ся Савка сина.

— Та що такого великого? — боронить уже бабуся Чупска внука, бо їй жаль стало — приїхав до дому, а ви єго бєте!

— Та бо я й сам не знаю, за що єго жінка била — замітив Савка.

— Та за що? От за що — каже Чупска — казав менї дяк: прийшло письмо, що він не вчить ся. А в мене обі сварили ся через то...

— Хто?

— Та твоя з Христиною, що єї вчить ся, а твій нї.

— Ну-ну! не велике нещастє — обернув ся Савка ласкаво до Михася — тілько менї хлопця збила... Як би не то, що... дав би я їй за то! Коли-ж ти, Михасю, приїхав?

— З полудня на колеї — відповів Михась заплаканим голосом.

— А з Вишнї як?

— Пішки прийшов.

— І по що тебе тут?

— Ви мали різати Зіркатого, а він мій... то гроші мої, я коло него ходив.

— А чи я-ж тобі гроші краду, чи що? — боронив ся батько. — На, маєш там Зіркатого в сїнях, бери собі єго до Львова... Ой не буде, видко, з тебе ксьондз, тілько коворів...

— Прийшов, знаєш, до мене — почала бабуся — такий змучений, бідачиско, а до мами бояв ся піти. „І до мами не піду і до школи не піду“ — каже.

— Та бо я сам не знаю, по що хлопця мучити — закінчив Савка розмову і вийшов у сїни.

K. K. ZEITUNGS-STEMPEL

„Позваляю собі в сій справі забрати слово, передовсім аби повторити мої замітки у виділї краєвім, іменно, що для становища правительства супротив заснованя волоских паралельок є і буде міродайним лише справдїшна потреба, що отже анї полїтичні анї національні стремлїня тут не йдуть на увагу. Головно міродайною не буде для правительства та обставина, що в Чернівцях має оснувати ся ґімназия з рускими паралельками. Се піднести уважаю тому потрібним, бо жаданє волоских паралельок аж тодї підношено з натиском, коли вже було рішено, що в Чернівцях буде основана руска ґімназия. — Сю нагоду хочу ще використати, щоби вияснити непорозуміне, яке викликало моє заявленє з попередного засїданя. Іменно пояснювано мою замітку, що жаданє руских паралельок довгі лїта не сповнювано, так, мов би те саме мало стати ся з волоскими паралельками. Мушу замітити, що дословний склад моєї мови не дає причини до такого розуміня. Мій добре зрозумілий намір був піднести, що зміст первістної резолюциї, аби волоскої паралельки по змові вже в 1896/97 р. основано, вже з технїчних уваг був неможливий; але сим ще не сказано, що розслїди і переговори для заснованя волоских паралельок відкладає ся на довгий ряд лїт.

Однак правительство не зможе нїяк спустити з своєї уваги, що при сучавскій ґімназиї вже істнують волоскі паралельки і що для заснованя і розширеня істнуючих середних шкіл міродайні не лише чисельність народу, але також скількість відповідно приготовлених учеників. Противне-ж не було би в жаднім взглядї користним, і то анї для школи анї для народу. Для школи нї, бо такі ученики є лише тягарем в школї; для народу нї, бо ті, котрі без відповідного підготовленя ходять до ґімназиї, після досьвіду не можуть скінчити студий, не здібні опісля нї до ремесла нї до рільництва, анї не можуть належати до інтелїґенциї і збільшають лишо ту верству населеня, котра готова суспільний порядок в небезпечний спосіб загрозити. Тому вис. мінїстерство шкільництва наказало вже давно директорам середних шкіл поступати при вступних іспитах з більшою строгостю. Сї мною подані погляди будуть для правительства міродайними і в них маєте певну забезпеку, що правительство буде питанє о заснованє волоских паралельок розбирати справедливо і безсторонно.“ *(Славно!)*

Іменем нїмецких послів заявив пос. др. Ротт, що они будуть голосувати против волоских паралельок, бо не уважають їх анї з загального становища анї з становища Волохів конечно потрібними. Пос. др. Вольчиньский заявив, що нехай Нїмцї лишуть Волохам рішенє питаня, що Волохам потрібне а що нї. По сїм забрав слово пос. Пігуляк і в гарній промомові (котру ми задля браку місця подамо дословно в слїдуючих числах), довів, що жаданє волоских паралельок в Чернівцях є лише звернене против руских паралельок, значить оно має полїтичну підставу, і тому руско-народні посли будуть против того жаданя голосувати.

Пос. др. Вольчиньский боронив жаданя Волохів, а пос Тиміньский заявив, що „консервативні Русини“ будуть голосувати за заснованєм волоских паралельок в Чернівцях. Пос. др. Цуркан уважає спротивленє руских народовців лише простою завистю; чому не мали би в Чернівцях бути волоскі паралельки, коли будуть рускі, котрі дуже добре можна було оснувати в Кіцмани, Вижници або Вашківцях? Бесїдникови відповів краєвий президент ґр. Ґоес так що рускі посли не потребували більше голосу забирати.

По кінцевій промові референта принято при голосованю резолюцию більшостю голосів. Полагоджено ще кілька петиций.

Для закінченя сесиї забрав слово краєвий маршалок Лупул і підніс в своїй бесїдї, що сеї сесиї наради вели ся вже спокійнїйше і більше річево. До руских послів відозвав ся по руски: „Одна мета, одні цїли лучать нас всїх в тій палатї, а то: яким чином пособити і піднести добробит краю і єго мешканців. Тоту цїль можна лише осягнути в згодї, длятого згода най буде окликом нашої дїяльности тут і поза стїнами сеї палати.“ Вкінци вніс в честь цїсаря трикратний оклик, котрий посли з одушевленєм повторили. Іменем всїх послів подякував пос. Кохановский старш. маршалкови за безсторонне веденє нарад. Іменем правительства попрощав послів краєвий президент ґр. Ґоес і підніс також спокійнїйший тон сегорічних нарад і запевнив всїх послів о своїй підпорі в національних справах, о скілько они опирають ся на конечности і можуть бути осягненими.

Сим закінчено пяту сесию осьмої виборчої періоди буковиньского сойму.

ПРОМОВА

п. Ол. Барвіньского, виголошена в соймі дня 5-го лютого 1896 в ґенеральній дебатї над буджетом.

(Конець.)

Між причинами громадної еміґрациї селян наводить комісия також значне роздроблене ґрунтів а тим самим споводовану малоземельність в меньшій посїлости і се на мій погляд одна з найважнїйших причин еміґрациї. А стверджує се обставина, що іменно ґосподарі властителї 8—12 морґових господарств виходять за море. Не буду перечити, що і в тих випадках подекуди грає ролю т. зв. горячка еміґрацийна, або жадоба збільшеня майна. Але чому? Наш хлїбороб, що має 8—12 морґів, а на те 4—6 дїтий починає думати, що буде з єго дїтьми, коли між них роздробить ся се невелике господарство, він бачить, що тут нестане їм землї, щоб могли з неї вижити. А щож казати про дрібнїйших господарів та халупників-зарібників? Для тих всїх дотеперішна акция помічнича, хочби до неї втягнути і ті предприємства, про які я що йно говорив, не вистарчає; тут треба акциї ширшої, яка достарчила би нашим хлїборобам землї. А се можна би осягнути лише з підпомогою парцеляциї, про яку вже стілько говорило ся і писало. Однак щоби така парцеляция дїйстно допомогла хлїборобам набути землї, розширити і поправити свої господарства, обезпечити собі і дїтям дальшу будуччину, треба би її вести раціонально, систематично, з добре обдуманим наперед пляном, а не доривочно і спекуляцийно. Не пора тут розводити ся над пляном такої акциї парцеляцийної, однак се мушу сказати, що успіх і користь її лише тодї можливі, колиб сю справу взяв у свої руки видїл кр. під проводом свого енерґічного маршалка. Тут міг би і банк краєвий сповнити свою задачу і віддати великі услуги краєви, бо можна би подвигнути і наших хлїборобів і більшу посїлість. Зволить отже видїл кр. над сею дуже важною і наглою справою зріло застановити ся і як найскорше розвинути таку акцию, а сим придбає собі певно щире признанє всїх верств нашої суспільности.

А тепер нехай менї буде вільно перейти на поле національних і культурних потреб руского народу і звернути бачність на деякі недостачі і домаганя. Передовсім мушу з признанєм зазначити, що видїл кр. від кількох лїт в зносинах своїх з рускими сторонами уживає рускої мови і руского письма, а сего року на руску інтерпеляцию дав відповідь в рускій мові і тим зазначив, що яко найвисша власть автономічна в краю не хоче в признаваню прав другому язикови краєвому оставати поза краєвим правительством. Так само мушу з признанєм зазначити, що так комісия буджетова як і В. сойм тепер що раз більшу увагу звертають на національно-культурні потреби руского народу і з розумінєм і обєктивностю оцїнюють ті потреби і не жалують з краєвих

А тимчасом з кухнї надійшла Савчиха і мовчки поставила перед сина кусень ковбаси з капустою на тарілци.

Побув Михась дома два днї, бо нїкому було єго відвезти до Львова, в Савчихи була дитина хора і сама не чула ся здорова, а Савка не хотїв їхати. Пустити-ж самого хлопця мати не відважила ся, не вірила, що верне до школи.

А з суботи на недїлю сїла з жидами, що їхали до Львова, і на Янів поїхала разом з сином, хоть стара Чупска остерігала єї, аби не їхала, бо она теє... і в дорозї може трафити ся — борони Боже — яка пригода...

Не послухала Савчиха, поїхала.

VI.

Як би-ж то она була знала, що їй таке у Львові трафить ся, була би і не рушала ся з дому. Але она собі рахувала, що хоч би й як, а їй таке трафити ся не може, бо ще час... Але чекайте, то треба зачати з кінця.

Приїхала она до Львова така змучена, як би цїлих тих сїм миль пішки йшла а не їхала. Але що моцна жінка була, то не піддавала ся. Відшукала Стороньского і попросила єго на вино. Не хотїв Стороньский іти, отягав ся, казав, що не має тепер часу, що прийде потім до тїтки кондукторки тай таке иньше. Але Савчиха єго спитала ся;

— Хиба ви може встидаєте ся, що я в кожушку?

На таке питанє Стороньский каже:

— Добре, ходїм!

Пішли они до Нафтули до тих комнат, що від подвіря, сїли собі за стіл, казали дати вина і сидять. Михася не було, бо мама казала єму іти до дому; якусь важну річ мала казати Стороньскому, то аби хлопець не чув; що то єго обходить?

Пють они собі вино, лише Савчиха дуже маленько, бо не може тай Стороньский видить, що намавляти єї годї...

— То ви з Михасем приїхали? — питає ся Стороньский.

— Та приїхала — каже Савчиха. — Прийшов, знаєте, з Вишнї пішки і не знати по що? по другу голову та по третий мозок! Але я єму дала! Відхоче ся вже єму втїкати!

— Мушу вам, сестро, сказати, що не подобає ся менї ваш Михась — замітив професор поважно. — Лїнюх він великий тай голова слаба...

— Я вже й сама не знаю, що з ним робити, пане професор — нарікала Савчиха. — Я би з остатного тягнула ся, аби тілько вчив ся, коли-ж видко годї як з каменя! Не маю щастя... Людскі дїти о голодї і холодї до школи ходять, вчуть ся, панами стають, а мій...

І Савчиха трохи не заплакала з жалю.

— Ви дістали зі школи письмо? — спитав ся Стороньский.

— Та дісталам, дісталам, бодай я єго не видїла...

— І знаєте, що там написано?

— Знаю!

— Щож ви думаєте робити? Михась учити ся не буде.

— Мусить учити ся! — відповіла Савчиха рішучо.

— Але-ж він не може, бо тупий і лїнивий — замітив професор — натури не зміните!

— Зміню я єму, так що посинїє від синцїв і таки буде учити ся!

— Нї, сестро, моя рада щира: не тратьте ся дальше надармо, возьміть собі єго до дому, буде господарем, різником, купцем, буде щасливим чоловіком, — по що єго силувати до школи, коли до того не здав ся? А я бачу, що не здав ся.

Болить Савчиху така мова, страх як болить, аж серце ріже, але она стримує свій жаль і з завистию питає ся:

— А як же Дутчишин Андрусь?

— Учить ся дуже добре, порядний хлопець, такий слухняний...

— Але правда, що ви єму помагаєте? — питає ся Савчиха і дивить ся допитливо в очи професора.

А професор нїчого не здогадує ся.

— Нї — каже — я мало коли до него й заходжу; зайду лиш оттак десь колись як до него, так і до вашого, а так то волю їх обох закликати деколи до себе. Часу, знаєте, не маю; роботи по самі уха...

Але Савчиха не вірила сим словам; то

фондів виділяти на ті цїли що раз значнїйші засоби.

Але при тім мушу також звернути бачність на деякі недостачі, які можна дуже легко усунути і справедливі домаганя заспокоїти. Маю тут на думцї школи промислові, до котрих учащає також немало молодежи рускої. Належало-б о тім подумати, щоб і духовні потреби сеї молодежи були заспокоєні і щоб катехити того-ж обряду уділяли там науки релїґії і щоби та молодїж могла учити ся своєї рідної мови. Так само і в школах рільничих молодїж могла би докладнїйше научити ся рускої мови.

Прошу не дивувати ся, що ми так наставмо на те, щоби в школах наших як найширше була переведена наука рускої мови, що ми поставили навіть внесенє, котрим займає ся комісия шкільна. Вправдї в сїй В. палатї (приватно) і в части праси польскої обізвали ся голоси, що ті наші домаганя ідуть за далеко, що се непотрібний примус для польскої суспільности. На щастє, сї голоси не так численні і обізвали ся з простого непорозуміня. В дебатї над внесенєм п. Ротера відозвав ся вчера голос поважного речника польскої суспільности, що назвав „таними патріотами“ тих, що не хотять учити ся чужих язиків і виразно вирік ся такого патріотизму. Правда, що бесїдник мав на думцї передовсїм науку нїмецкого, француского і анґлїйского, але я переконаний, що він той сам погляд приложить і до рускої мови. Єсть се неперечна хиба суспільности польскої, що не любить учити ся иньших славяньских язиків а особливо руского, не тямлячи, яку кривду робить сама собі, відгороджуючи себе від найблизшого їй сьвіта. Я знаю дневникарів польских, що про житє культурне иньших слав. народностий пишуть свої справозданя на основі нїмецких ґазет, знаю істориків, що не вміють рускої мови і письма і тим мають зачинений приступ до жерел, які довели би до значно відмінних дослїдів наукових. А таке зашкарупленє не тілько шкідливе для практичного житя, для наукових дослїдів, але наносить велику шкоду навіть польскій суспільности в житю полїтичнім.

Згаданий бесїдник натякнув в своїй речи, повній бистрих помічень і думок, про полїтичну будуччину, про нелискучу боротьбу між Заходом а Сходом. Не забуваймо-ж, що руске племя єсть як раз тим помостом між Заходом і Сходом що воно стоїть на пограничу тих двох сьвітів, тих двох цивілїзаций і приймаючи культурні придбаня Заходу, має в собі багато свого власного, питомого, ориґінального і в музицї, і в промислї, і в поезиї і в цїлім сьвітоглядї, що може неперечно бути жерелом оживляючим для культури західної. Тимчасом таким відроджуванєм, ізольованєм польскої суспільности зачиняє ся вікно, скрізь котре вона може виглянути в сей иньший троха, може бути не зовсїм ще культурний сьвіт, але повний житя і сьвіжих засобів. Отже треба конечно станути на сей ширший виднокруг і зрозуміти, що не ізольованє або затиранє національних індівідуальностий може подвигнути нарід до сили і значіня, але як раз свобідний і як найширший культурний розвій національних індівідуальностий в державі, чи в краю витворює ту красну гармонїю, а зовсїм не дїє ся се на шкоду другої національности, бо тут не о експанзивність іде а о інтензивність.

Бесїдник промовляв про змаганє народности польскої до придбаня висшости на полю просьвітнім, позаяк годї тут думати про такі придбаня, які дістали ся в участи Анґличанам і и. народам. Ми раді всїм таким змаганям, але і ми хочемо добивати ся значіня на полю просьвіти. От в ту сторону звернені наші слабі змаганя і тому ми виступаємо з щораз новими домаганями дальших засобів для тої роботи культурної в школах, унїверситетах, в наукових товариствах. Декому можуть вони здавати ся пересадними, передчасними, дехто знов нерад би того або сего нам признати, побоюючись, щоб се не вийшло в користь москвофільства (хоч се погляд вже застарілий і фантами збитий). Як раз показало ся в житю, що всякі придбаня Русинів на полї национально-культурнім зміцняють руску народність, а підтинають корінь москвофільства. І можу Вас впевнити, що все, що тут дїє ся, находить відгомін і над Днїпром і над Вислою, всяке заперечене потрібних нам до культурного розвою засобів дотикає вельми болючо і наших і ваших братів за кордоном, бо з того кують над Невою для Вас зброю і кайдани. Культурна спосібність руского племени не дасть ся заперечити, а можна указати на заграничних унїверситетах Русинів, що здобули собі славу в европейскій науцї.

Щире підпомаганє повного розвою руского племени не тілько не буде втратою для краю, не тілько потрібне для самих Русинів, але сего вимагає інтерес полїтичний краю і держави, а прикладаючи руки до користного і прихильного порішаня наших домагань і потреб, можете бути певні, що сповняєте добре дїло не тілько взглядом нас але і свого народу і краю. (*Славно! Оплески!*)

так було видко їй зараз з очий. Подумала троха, а потім присунула ся, нахилила ся і хоч у комнатї в таку ранїшну пору нїкого не було, хиба кельнер один, стала півголосом говорити.

— Я би до вас мала просьбу.

— Яку?

— Просьбу таку, що ви з нею не будете мати клопоту, тілько аби ви схотїли.

— Та чого би я не хотїв для вас зробити, аби тілько все можна — відповів професор.

— То, чого я хочу, можна легко зробити, бо ви собі з Михасевими професорами колеґи...

І при тім Савчиха дуже значучо, а Стороньский, здогадливо усьміхнув ся.

— Ну, то що з того, що колеґи? — спитав ся Стороньский.

А Савчиха між тим сягнула в кишеню і так як би приготовила ся, попід столом стала всувати Стороньскому в руку якісь папери.

— Возьміть ви ту пятку — шептала она — і запросїть Михасевих професорів на добре снїданє а притім їм дещо шепнїть за сина, най би на него око мали...

— Але-ж то не можна, сестро Касюню! — говорив роздратовано професор, оглядаючи банкноти.

— Та коли то за мало, то я ще пятку додам — поспішила сказати Савчиха і вже рукою сягала в кишеню.

— Не давайте, сестро, нїчого і ту пятку возьміть собі назад; ми професори присягаємо на справедливість і нїкого не кривдимо навмисне. Підкупство гріх. ..

— Присягаєте, присягаєте... — повторила трохи розгнївано Савчиха — а чо від мене професор Венґерский дві шинки приймив, а масло, а ковбаси?... Також за Михася — тай му клясу дав!

— Такі ваші професори, як Венґерский, можуть собі принимати, що хотять і за що хотять, але лучше би зробили, як би таких Михасїв пильнували більше а шинок не брали! Нам не вільно принимати.

— Вже як би ви хотїли, то взяли би і нїхто о тім не потребував би знати... Адже *они* не потребують знати, що за мої гроші пють — замітила Савчиха.

— Коли так, то я їх за свої гроші погощу, а ваших не прийму.

— Возьміть хоч пятку.

— Не прийму, сестро, не намавляйте; шкода заходу.

— Виджу я, що ви менї і мому Михасеви не раді — жалібно закінчила Савчиха і похилила ся.

— Але-ж, сестро, як же я маю до вас говорити? Кажу вам, що так не можна і вже. Ми присягаємо перед Богом...

(*Дальше буде.*)

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 12. лютого 1896. р.

Вимоги при вступних іспитах до будучої ґімназиї з рускими паралєльками в Чернівцях і дотичний приготовляючий курс. На запитаня з ріжних сторін повідомляємо родичів і учителїв, що наміряють записати дїтий до черновецкої ґімназиї з руским викладовим язиком, яка має увійти в житє з слїдуючим шкільним роком 1896/97, що при вступнім іспитї буде вимагати ся: з релїґії таке знанє, якого можна набути в перших чотирьох клясах шкіл народних — ученики, котрі викажуть ся сьвідоцтвом народної школи з доброю або дуже доброю нотою з релїґії, увільнені від іспиту із сего предмету — ; з рускої мови вправність в читаню і писаню, елементарне знанє науки у всїх частях мови, вправність у розбираню поєдинчих розширених речень, знакомість з правилами правописи і правильне їх уживанє при писаню диктатів; з рахунків вправність в чотирьох операциях рахункових цїлими числами; вкінци з мови нїмецкої механїчне читанє і писанє без взгляду на правопись. — Заразом подаєм до відомости, що в цїли підготовленя дїтий до того іспиту отворяєм з початком марта с. р. безплатний приготовляючий курс, котрий буде тревати до 1. речинця вступного іспиту перед вакациями а потім від половини липня аж до 2. речинця вступного спиту по вакациях; тож просимо тих, що загадують записати дїтий до рускої ґімназиї, зголосити ся в льокалю нашого товариства (ул. Петровича ч. 2) чим скорше а найдалї до кінця лютого, аби потім без проволоки з початком марта можна розпочати науку. І дїтий з села приймаємо радо до курсу приготовляючого; треба лиш родичам постаратись о їх уміщенє в Чернівцях на тих кілька місяців, позаяк бурса, яка заходом нашого товариства і товариства „Народний Дім“ має заложити ся, увійде в житє аж по вакациях. *Від товариства „Руска Школа.“* С. Шпойнаровский голова, А. Клим секретар.

З Станїславова пишуть нам: Сих мясниць урядила „Руска Бесїда“ в своїх гарних комнатах два вечерки з танцями — 21. сїчня і 1. лютого. Хоч аранжерів не спроваджувано з столицї, хоч не було нїякого протектора і нїяких, а не то вже шумних і неоправданих, реклям з тим стереотипним „Пригадуємо“, — обидва вечерки удались дуже добре і на повне вдоволенє зібраних гостий, котрі під проводом проф. Масляка бавились знаменито, раз до 3-ої а другий раз аж до 5-ої год. рано. Таким способом в остатних чотирох місяцях забавлялись станїславівскі Русини-народовцї в своїй „Бесїдї“ кілька разів немов одна родина. Тепер же в часї посту будуть, як зачуваємо, відбуватись вечерницї получені з відчитами, деклямациями, сьпівами, хорами і домовими забами. Надто в саму річницю смерти Т. Шевченка відбудуть ся урочисті сходини членів „Бесїди“ получені з домовим концертом — також у власних комнатах. Читальня міщаньска „Просьвіти“, завязана за почином місцевої філїї, розвиває ся гарно. Що недїлї підбувають ся правильно в „Рускій Бесїдї“, при котрій містить ся Читальня, о год. 6-ій вечером відчити для членів, котрих слухати приходить завсїгди 25—35 ос. Варто-б, щоби хто про сї відчити — коло котрих пильно заходить ся др. Коцюба — подав в „Буковинї“ ширшу вістку. Хоч вправдї сьмішно, наколи про всякий навіть мнимий рух або якийсь невдавший ся вечер, подає ся шумну рецензию закрашену фантазиєю, однак про такі щирі заходи станїславівских народовців для розбудженя стан. міщаньства випадало-б познакомити ширшу громаду. В четвер, 6-го лютого с. р., відбулись в комнатах „Рускої Бесїди“ збори товариства дяків. Треба сказати, що зі всїх дієцезальних того рода товариств — станїславівске розвиває ся найкрасше.

Для сьвящеників. В зелїзничій комісиї галицкого сойму домагав ся руский посол о. Небиловець, щоби сьвященьству признано при їздї зелїзницями ті самі права, що урядникам, іменно, щоби за оплатою III-ої кляси могли сьвященики

їхати II-ою клясою. Члени комісиї признали, що таке домагане цілком оправдане і поручено пос. Щепановскому, щоби він будучи членом ради залізничої, підніс сей постулят на найблизшім засіданю ради державної і старав ся его перевести в діло.

Тов. „Руска Бесїда“ в Чернівцях просить нас повідомити наших читателїв, що згадане товариство має ще 50—60 календарів на розпродаж. Коли хто хоче замовити собі, нехай зголосить ся до товариства.

Зміни і аванси в судівництві. Мінїстер судівництва переніс радників суду краєвого Едв. Позняка з Тернополя і Волод. Яновского з Коломиї обох до Самбора. — Секретарями ради при судах колеґияльних іменовані судиї: Анд. Алексевич з Куликова в Золочеві, Фердин. Томек з Солотвини в Сяноцї, Ант. Луцкий з Кут в Станїславові; відтак ад'юнкти Ів. Лисинецкий з Бережан і Вонсович зі Снятина оба в Бережанах, Ант. Чубатий з Коломиї в Коломиї, Емил. Сохацкий з Золочева в Золочеві, Мих. Козакевич зі Львова у Львові, Алекс. Гриневецкий і Ант, Прокопец оба з Тернополя в Тернополи, Йос. Дзендзелевич зі Львова у Львові, Артур Жебрацкий з Перемишля в Перемишли, Мойсей Секлер зі Львова в Станїславові, Вас. Келяновский з Сянока у Львові, Мих. Гушалевич зі Львова у Львові, Віктор Граб з Тернополя в Тернополи, Юл. Германович з Бурштина у Львові, Богдан Богосевич з Коломиї в Коломиї, Едв. Собота з Бережан в Станїславові, Герш Ґут з Сянока у Львові, Ів. Лекчиньский зі Львова у Львові, Яків Левенштайн зі Львова у Львові, Йосиф Кульчицкий з Будзанова в Самборі, Франц. Нивиньский з Бережан в Перемишли. — Судиями повітовими іменовані ад'юнкти: Григ. Харак з Золочева в Куликові, Франц Коман з Козови в Солотвинї і Йосиф Коман з Косова в Кутах.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

—o—

з дня 12. лютого 1896 р.

Відень. Управитель лїсів Оттокар Долежаль іменований старшим управителем лїсів гр. пр. релїґійного фонду в Чернівцях.

Прага. В дальшій буджетовій дебатї заявив пос. князь Фридрих Шварценберґ, що шляхта стоїть на становищи державного права і бажає, аби цїсар, коли єму се видасть ся добрим, дав ся коронувати яко король Чехів. Молодочех Кайцль уважає се заявлене дуже симпатичним, але не бачить зі сторони шляхти відповідних діл.

Софія. Agence Balcanique доносить: Власне дістало болгарске товариство урядову відомість з Царгорода, що султан признав кн. Фердинанда сувереном Болгариї і наказав турецким амбасадорам при великих державах, аби у дотичних правительств постарали ся о призволене на се.

Любляна. При кінци соймового засїданя відчитав краєвий президент цїсарске рішене, котрим країньский сойм лише відложено.

ВИДАНЯ ВАСИЛЯ ЛУКИЧА.

I. ЛЇТЕРАТУРНІ ЗБІРНИКИ:

1. **Ватра.** — В Стрию, 1887 р. 215 стор. в 8⁰. Цїна 1 злр.
2. **Квітка.** — У Львові, 1890 р. 128 стор. в 8⁰. Цїна 30 кр.
3. **Рідний зїльник.** — У Львові 1891 р. 136 стор. в 8⁰. Цїна 30 кр.
4. **Левада.** — У Львові, 1892 р. 103 стор. в 8⁰. Цїна 25 кр.
5. **Рідна стріха.** — У Львові, 1894 р. 120 стор. в 8⁰. Цїна 25 кр.

II. ЗБОРОВІ ТВОРИ:

6. **Твори Василя Чайченка.** — (Оповідання) — У Львові, 1892 р. 207 стор. в мал. 8⁰. Цїна 80 кр.
7. **Твори Василя Чайченка** Том II. (Соняшний промінь). — У Львові, 1892 р. 174 стор. мал. 8⁰. Цїна 60 кр.
8. **Твори Василя Чайченка.** Том III. (На розпуттї) — У Львові, 1892 р. 210 стор. мал. 8⁰. Цїна 80 кр.

III. ПОВІСТИ, РОМАНИ, ХРОНЇКИ І ОПОВІДАНЯ.

10. **Навіжена,** пов. Нечуя-Левіцкого. — У Львові, 1891 р. 84 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
11. **Поміж ворогами,** пов. Нечуя-Левіцкого. — У Львові, 1893 р. 180 стор. мал. 8⁰. Цїна 40 кр.
12. **За громаду,** хрон. К. Т. Подоленка — У Львові, 1892 р. 94 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
13. **Художник,** пов. Т. Шевченка переклад Ол. Кониського. — У Львові, 1894 р. 101 стор. мал. 8⁰.
14. **Між народ,** пов. М. Школиченка. — У Львові 1894 р. 92 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
15. **Хо,** казка Михайла Коцюбинського — У Львові, 1894 р. 34 стор. 8⁰.
16. **Облога Буши,** пов. Мих. Старицкого. — У Львові, 1894 р. (кінчить ся друковати).
17. **Грішники,** роман-хроніка Олек. Кониського. — У Львові, 1895 р. 192 стор. мал. 8⁰. Цїна 50 кр.
18. **Пани й люди.** повість Володимира Левенка. — У Львові, 1893 р. 168 стор. мал. 8⁰. Цїна 80 кр.

IV. ДРАМИ.

19. **Лимерівна,** в 5 діях Панаса Мирного — У Львові, 1892 р. 67 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
20. **Титарівна,** в 5 діях Марка Кропивницкого. — У Львові, 1892 р. 63 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
21. **В темряві.** в 5 діях Мих. Старицкого — У Львові, 1893 р. 91 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.

V. ПІДРУЧНИКИ І ТВОРИ ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВІ.

22. **Руский правотар домовий.** Том. I. [Закон цивільний]. — У Львові, 1885 р. XVI і 432 стор. вел. 8⁰. Цїна 2 злр. 50 кр.
23. **Угорска Русь,** єї розвій і теперішний стан. — у Львові, 1887 р. 30 стор. вел. 8⁰. Цїна 15 кр.
24. **Юрий Коссован,** проба критичного розбору автобіоґ. его повістий і житеписи нап. Олек. Колесса, — У Львові. 1893 р, 99 стор. мал. 8о. Цїна 30 кр.
9. **Твори Карпенка-Карого.** (Мартин Боруля. Сто тисяч. Безталанна. Що було, те мохом поросло. Чабан). — У Львові, 1895 р. (кінчать ся друкувати),

Всї повисші твори можна набути в Книгарнї Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. академічна ч. 8 і в Книгарнї Ставропигійській.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений домашний лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним значком охоронним „Котвиця“, бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер“, опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди лїквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о уділене аґенциї в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, принимають ся.

БУКОВИНА

з новим 1896 роком почала виходити ЩОДНЯ кромі недїль і сьвят. Доси, як звістно, появляла ся наша часопись чотири рази в тиждень з недїльним додатком; тепер БЕЗ ПІДВИСШЕНЯ ПЕРЕДПЛАТИ, будуть наші передплатники діставати „БУКОВИНУ“ ЩОДНЯ.

Передплата на „БУКОВИНУ“ в 1896 роцї виносить на цїлий рік 10 зр.. на пів року 5 зр., на чверть року 2 зр., 50 кр., місячно 1 зр.

Кромі того без нїякої доплати одержать наші читателї в протягу 1896 року яко премію

ТВОРИ Ю. ФЕДЬКОВИЧА,

з котрих перший том станемо зараз друкувати, скоро тілько урядимо власну друкарню, що наступить в лютім 1896 року.

Видає тов. „Руска Рада“ в Чернівцях. Відповідає за редакцию **Осип Маковей.** З друкарнї Г. Чоппа.